

ΤΑ ΚΛΕΙΣΤΑ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΑ ΕΝ ΕΛΛΑΔΙ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΠΡΟΕΔΡΙΑΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ

Τὸ ὑπὸ τὴν αἰγίδα τοῦ Ὑπουργείου Συντονισμοῦ Κέντρον Προγραμματισμοῦ καὶ Οἰκονομικῶν Ἐρευνῶν (Κ.Ε.Π.Ε.), προέβη εἰς εἰδικὴν μελέτην, ἐπὶ τῶν κλειστῶν ἐν Ἑλλάδι ἐπαγγελημάτων, τὰ κυριώτερα σημεῖα τῆς ὁποίας ἔχουσι ὡς κατωτέρω :

Τὸ κλειστὸν ἐπάγγελμα ἢ κλάδος δραστηριότητος, ἀποτελεῖ μονοπώλιον ομάδος οἰκονομικῶς ἐνεργούντων ἀτόμων, τὸ ὁποῖον θεσπίζει εἰδικὰς προϋποθέσεις εἰσοδογῆς νέων μελῶν, ἀποκλειομένου σημαντικοῦ ἀριθμοῦ ἐκ τῶν κατεχόντων τὰ ὑπὸ τοῦ νόμου καθοριζόμενα προσόντα καὶ ἐπιθυμούντων ν' ἀσκήσουν τοῦτο. Τὸ ἀποτέλεσμα τῆς δημιουργίας κλειστοῦ ἐπαγγέλματος ἢ δραστηριότητος, εἶναι ὁ περιορισμὸς ἢ ἡ ὀλοσχερῆς κατάρρησις τοῦ ἀνταγωνισμοῦ ἐντὸς τῶν ἀγορῶν ἐργασίας καὶ κεφαλαίου, με συνέπειαν τὴν μὴ ὀρθολογικὴν κατανομὴν τῶν πόρων τῆς οἰκονομίας. Οὕτως, ἐμποδίζονται εἰς τὴν ἄσκησιν ἐπαγγέλματος τινὸς ἄτομα, τὰ ὁποῖα διαθέτουν τὰ φυσικὰ καὶ ἐπίκτητα προσόντα διὰ τὴν ἄσκησιν τούτου, καὶ περιορίζεται ἢ διὰ τοῦ ἀνταγωνισμοῦ ἐντὸς τῆς ἀγορᾶς ἐπερχομένη διαδικασία ἐκσυγχρονισμοῦ καὶ ὀρθολογικῆς διαρθρώσεως τῶν ἐπιχειρήσεων εἰς εὐρεῖς τομεῖς τῆς οἰκονομίας καὶ συνεπῶς ἡ διαδικασία οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως τῆς χώρας.

Φυσικῶ τῷ λόγῳ τὰ κλειστὰ ἐπαγγέσματα δημιουργοῦν συνθήκας ὑπὸ τὰς ὁποίας καθίσταται δυνατὴ ἢ πραγματοποιήσις διαφορικῶν κερδῶν καὶ συνεπῶς εἰσοδημάτων, εἰς βάρος τῆς γενικῆς καταναλώσεως, ἤτοι κερδῶν τὰ ὁποῖα δὲν θά ἦτο δυνατόν νὰ πραγματοποιηθοῦν ὑπὸ συνθήκας ἐλευθέρου ἀνταγωνισμοῦ, ὡς καὶ ὑψηλοτέρων ἀμοιβῶν ἐργασίας ἀπὸ ἐκείνας, αἱ ὁποῖαι ἐπικρατοῦν εἰς τὴν ἀγορᾶν. Δημιουργοῦν ὑπεραξίαν εἰς τὰς ἀδείας ἀσκήσεως τοῦ ἐπαγγέλματος, αἱ ὁποῖαι γίνονται ἀντικείμενον ἐμπορίας εἰς τὴν ἀγορᾶν καὶ μάλιστα εἰς σημαντικὰ ποσά. Τὸ ἀποτέλεσμα εἶναι ὅτι δημιουργοῦνται σοβαραὶ ἀντισυνταγματικαὶ ἀνισότητες διὰ τὴν δικαιότεραν συμμετοχὴν εἰς τὴν κατανομὴν τοῦ ἐθνικοῦ εἰσοδήματος μεταξὺ τῶν μελῶν τῆς κοινωνίας. Ἐκ τῶν ἀνωτέρω προκύπτει ὅτι ἡ γενικωτέρα προσπάθεια ὀρθολογικῆς κατανομῆς τῶν πόρων τῆς οἰκονομίας καὶ δικαιότερας κατανομῆς τοῦ εἰσοδήματος, ἀναλόγου πρὸς τὰς ὑφ' ἐκάστου οἰκονομοῦντος ἀτόμου προσφερομένας ὑπηρεσίας, δεόν ὅπως στραφῆ ὡς ἤδη ἤρξατο καὶ πρὸς τὴν κατεύθυνσιν περιορισμοῦ ἢ ὀλοσχεροῦς καταργήσεως τῶν κλειστῶν ἐπαγγελημάτων.

Αί συνθήκαι δημιουργίας κλειστών επαγγελμάτων.

Ἡ δημιουργία κλειστών επαγγελμάτων εἶναι συνήθως τὸ ἀποτέλεσμα πίεσεων ἐκ μέρους τῶν ἐνδιαφερομένων ομάδων ἀτόμων, τὰ ὅποια εἰς περιόδους κομματικῶν ἀνταγωνισμῶν ἐπέτυχον νομικὴν κατοχύρωσιν ἢ ἄλλως ἐπέβαλλον περιορισμοὺς εἰς τὴν ἄσκησιν τοῦ επαγγέλματός των. Αὕτη δὲν ἐστερεῖτο πάντοτε οἰκονομικῆς σκοπιμότητος. Ὑπὸ συνθήκας χαμηλοῦ ἐπιπέδου ἀναπτύξεως τῆς οἰκονομίας καὶ περιορισμένου μεγέθους τῆς ἀγορᾶς, συνθήκαι αἱ ὅποιαι ἐπεκράτουν κατὰ τὸ παρελθὸν εἰς τὴν ἑλληνικὴν οἰκονομίαν, ἡ λειτουργία τῶν νόμων τῆς ἐλευθέρας ἀγορᾶς δὲν ἦτο πάντοτε δυνατὴ ἄνευ σοβαρᾶς σπατάλης ἐργατικῆς δυνάμεως καὶ ὑλικῶν πόρων. Ἡ ἀνάγκη πλέον ἀποτελεσματικοῦ ἐλέγχου ἐπὶ τῆς ποιότητος καὶ εὐρυθμίας τῆς προσφορᾶς ὑλικῶν ἀγαθῶν καὶ ὑπηρεσιῶν ἀπετέλεσεν ἐπίσης ἓνα ἐκ τῶν δικαιολογητικῶν λόγων θεσπίσεως περιορισμῶν εἰς τὴν ἐλευθερίαν ἀσκήσεως ἐνὸς επαγγέλματος. Ἐπιπροσθέτως, ἡ νομικὴ κατοχύρωσις συνωδεύετο πολλακίς ὑπὸ λεπτομερειαικῶν διατάξεων λειτουργίας τῶν ἐν λόγῳ επαγγελμάτων, ἐπ' ὠφελείᾳ τόσοσιν τῶν παραγωγῶν, ὅσον καὶ καταναλωτῶν.

Οἰαδῆποτε ὅμως καὶ ἂν ὑπῆρξεν ἡ αἰτία καὶ ἡ οἰκονομικὴ σκοπιμότης τῆς δημιουργίας κλειστών επαγγελμάτων, ἡ διὰ τῶν τεχνικῶν ἐξελίξεων καὶ τῆς οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως μεταβολὴ τῶν κοινωνικῶν συνθηκῶν κατέστησε ταῦτα σήμερον, εἰς τὸ σύνολόν των σχεδόν, ἀναχρονιστικούς διὰ τὴν οἰκονομίαν θεσμούς. Τὰ φαρμακεῖα, λόγου χάριν, ἐμπορεύονται, εἰς ὅλοσιν αὐξανόμενον ποσοστόν, καλλυντικὰ καὶ εἶδη ὑγιεινῆς, τὰ ὅποια ἀποτελοῦν διάφορον ἐμπόρευμα τῶν φαρμάκων ἐπὶ τῶν ὁποίων ἐστηρίχθη ὁ περιορισμὸς τῆς ἐλευθέρας λειτουργίας τῶν καταστημάτων τούτων. Τὰ κλειστὰ ἐπαγγέλματα ἀποτελοῦν πλέον σοβαρὸν ἐμπόδιον εἰς τὴν περαιτέρω οἰκονομικὴν ἀνάπτυξιν τῆς χώρας, σὺν τοῖς ἄλλοις δὲ ἔρχονται καὶ εἰς ἀντίθεσιν πρὸς τὸ κοινὸν αἴσθημα ἐξασφαλίσεως ἴσων συνθηκῶν εὐκαιριῶν ἀπασχολήσεως καὶ προόδου, ὡς καὶ δικαιοτέρας κατανομῆς τοῦ εἰσοδήματος.

Τὸ πρόβλημα τῆς καταργήσεώς των.

Τὰ κλειστὰ ἐπαγγέλματα ἔχουν δημιουργήσει μίαν κατάστασιν εἰς τὴν ἑλληνικὴν οἰκονομίαν, μίαν κακὴν κληρονομίαν, ἡ διόρθωσις τῆς ὁποίας ἀπαιτεῖ μεθοδικὸν χειρισμόν, ἡ δὲ ἀντιμετώπισις της δέον ὅπως στηρίζεται εἰς προηγουμένην λεπτομερῆ μελέτην μιᾶς ἐκάστης περιπτώσεως. Οὕτως, ἡ κατάργησις ἐνὸς ἀπὸ μακροῦ χρόνου ὑφισταμένου κλειστοῦ επαγγέλματος, ἐνῶ θὰ ἀπετέλει δίκαιον κοινωνικὸν καὶ οἰκονομικὸν μέτρον διὰ τῆς θεσπίσεως τῆς ἰσονομίας καὶ εἰς ἐκεῖνους, οἱ ὅποιοι ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν πραγματοποιοῦν διαφορικὰ κέρδη ἢ ἀπολαμβάνουν ἀμοιβῶν ἐργασίας ὑψηλοτέρων ἐκεῖνων, αἱ ὅποιαι ἐπικρατοῦν εἰς τὴν ἀγορὰν ἐν συγκρίσει μὲ τὰ λοιπὰ μέλη τῆς κοινωνίας τοῦ

αὐτοῦ ἐπιπέδου ἐκπαιδεύσεως, εἰδικότητος καὶ δεξιοτεχνίας, θὰ ἀποτελεῖ ὅμως πλῆγμα δι' ὅσους ἐξ αὐτῶν, διέθεσαν τὰς ἀποταμιεύσεις μιᾶς ὀλοκλήρου ζωῆς διὰ τὴν ἀγορὰν ἀδείας ἀσκήσεως τοῦ ἐπαγγέλματος τούτου. Διότι ὡς ἐλέχθη δι' ὠρισμένα ἐπαγγέλματα αἱ ἄδειαι ἀσκήσεως αὐτῶν κατέστησαν ἀντικείμενον μεταβιβάσεως καὶ συνεπῶς ἀπέκτησαν ἀγοραίαν τιμὴν. Πλὴν τούτου, διὰ πολλοὺς ἐκ τῶν ἀπασχολουμένων εἰς τὰ κλειστά ἐπαγγέλματα θὰ ὑπάρξῃ ἀπότομος καὶ σοβαρὰ μείωσις τοῦ εἰσοδήματος ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ ὁποίου εἶχον οὗτοι ἐθισθῆ εἰς ἓνα ὠρισμένον τρόπον ζωῆς, ἢ μεταβολὴ τοῦ ὁποίου δυνατὸν νὰ δημιουργήσῃ προσωρινὰς δυσκολίας προσαρμογῆς. Τὰ ἀνωτέρω δὲν σημαίνουν ὅμως ὅτι τὰ κλειστά ἐπαγγέλματα θὰ πρέπει καὶ νὰ διατηρηθῶν, ἢ νὰ ἀνασταλῆ ἢ ρωμαλέα ἐπέμβασις τῆς Ἐθνικῆς Κυβερνήσεως.

Δεδομένου τοῦ πολυπλόκου τοῦ θέματος αἱ κατωτέρω προτάσεις ἀποτελοῦν γενικὰς κατευθύνσεις πολιτικῆς εἰς τὰς ὁποίας θὰ ἔδει νὰ ἐνταχθοῦν τὰ εἰς τὴν συγκεκριμένην ἐκάστοτε περίπτωσιν ἀφορῶντα μέτρα.

α) Τὰ κλειστά ἐμπορικὰ ἐπαγγέλματα οὐδεμίαν πλέον ἐξυπηρετοῦν σκοπιμότητα καὶ πρέπει νὰ ἀφεθοῦν ἐλεύθερα. Τὸ ἐπιχείρημα ὅτι διὰ τῆς ἐλευθερίας ἀσκήσεως τῶν ἐπαγγελμάτων τούτων θὰ μειωθῆ ὁ κρατικὸς ἔλεγχος δὲν εὐσταθεῖ, διότι ὁ ἔλεγχος οὗτος, ἐπιβαλλόμενος ἐκ λόγων προστασίας τῆς καταναλώσεως, εἶναι ἀνεξάρτητος τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἀσκούντων τὸ ἐπάγγελμα, ἐφ' ὅσον βεβαίως οὗτοι κατέχουν τὰ ὑπὸ τοῦ νόμου καθοριζόμενα προσόντα.

β) Τὰ ἐργατικὰ ἐπαγγέλματα θὰ πρέπει νὰ καταστοῦν βαθμιαίως ἐλεύθερα, ἀρχῆς γενομένης ἀπὸ τῆς καταργήσεως τῆς ὑποχρεωτικῆς ἐπιβαρύνσεως τοῦ καταναλωτοῦ, ἀνεξαρτήτως τῆς ὑπὸ τούτου χρησιμοποίησεως ἢ μὴ τῶν προσφερομένων ὑπηρεσιῶν. Παραλλήλως δέον ὅμως χρησιμοποιηθῆ ἢ ὑπάρχουσα συνδικαλιστικὴ ὀργάνωσις τῶν ἐργατῶν διὰ τὴν τόνωσιν τῆς πειθαρχίας ἐντὸς τοῦ ἐπαγγέλματος, τὴν καλυτέραν ἐξυπηρέτησιν τοῦ καταναλωτοῦ καὶ τὴν δημιουργίαν ἀνεωτέρων συνθηκῶν ἐργασίας καὶ ἀνυψώσεως τῆς ἐκπολιτιστικῆς στάθμης τῶν ἐργαζομένων.

γ) Τὰ ἐπιστημονικὰ ἐπαγγέλματα οὐδένα λόγον ἔχουν νὰ εἶναι κλειστά καὶ θὰ πρέπει νὰ καταστοῦν ἐλεύθερα τὸ συντομότερον δυνατόν. Ἐν προκειμένῳ ἐπιβάλλεται ὅπως θεσπισθοῦν περισσότερα οὐσιαστικὰ καὶ τυπικὰ προσόντα καὶ ἐξασφαλισθοῦν αἱ προϋποθέσεις ἀδιαβλήτου ἐπιλογῆς μεταξὺ τῶν ἐνδιαφερομένων. Ὁ ἀποκλεισμὸς ἐπιστημόνων πρὸς ὄφελος κληρονόμων ἢ ἄλλων εὐνοουμένων τοῦ κατέχοντος τὴν ἄδειαν ἀσκήσεως ἐπαγγέλματος τινὸς εἶναι πλέον κοινωνικῶς ἀπαράδεκτος, δεδομένου ὅτι αἱ συνθήκαι καὶ αἱ εὐκαιρίαι ἀπασχολήσεως σήμερον τῆς ἑλληνικῆς οἰκονομίας ἔχουν βασικῶς μεταβληθῆ καὶ συνεπῶς μεταβάλλονται ἐπὶ τὸ καλῦτερον μὲ τὴν πρόοδον τῆς οἰκονομίας.

Ἐν συμπεράσματι δύναται νὰ λεχθῆ, ὅτι, ἓνα ἀπὸ τὰ βασικά μειονεκτήματα τῆς ἑλληνικῆς οἰκονομίας εἶναι ἡ ἔλλειψις ἐπαρκοῦς ἀνταγωνιστικότητος εἰς πολλοὺς καιρίους τομεῖς τῆς οἰκονομίας. Μία ἀπὸ τὰς βασικάς προϋποθέσεις τῆς ἐπιτυχοῦς ἐντάξεως τῆς ἑλληνικῆς οἰκονομίας εἰς τὴν Εὐρωπαϊκὴν Οἰκονομικὴν Κοινότητα ἀποτελεῖ ἡ ἐξύψωσις τοῦ ἐπιπέδου τῆς ἀνταγωνιστικότητός της. Ἀνταγωνιστικότης καὶ κλειστά ἐπαγγελματικὰ καταστάσεις εἶναι κατὰ βάσιν ἀσυμβίβαστοι. Δι' αὐτὸ ἡ ἐν προκειμένῳ ἀναληφθεῖσα παρὰ τῆς Ἐθνικῆς Κυβερνήσεως θαρραλέα πρωτοβουλία εἶναι ἀποφασιστικὴ διὰ τὴν ἀναμόρφωσιν καὶ τὸν ἐκσυγχρονισμὸν τῆς Ἐθνικῆς μας Οἰκονομίας.
